

Yritysvaikutusten arviointimalli

*Jyväskylän kaupungin kaavoitushankkeiden
arviointiin*

Jyväskylän yritysvaikutusten arvioinnin (YRVA) uudistaminen

- Yritysvaikutusten arvioinnilla
 - tunnistetaan päätösten vaikutuksia yritysten toimintaan ja kehittymisedellytyksiin sekä kehitetään vuoropuhelua kaavoittajien ja elinkeinoelämän välillä
 - tuotetaan tietoa kaavan valmistelijoille, päättäjille ja sidosryhmille
- Yritysvaikutusten arviointi on otettu käyttöön kuntaliitoksen jälkeen. Uudistamistyöhön ryhdyttiin toimintatapojen selkeyttämiseksi.
- Arvioinnin uudistuksen alussa
 - Miten tunnistetaan yritystoiminnalle suotuinen toimintaympäristö ja kaavoituksen mahdollisuudet sen kehittämisessä?
 - Miten vaikutusten arvioinnissa huomioidaan koko yrityskehitys eikä vain yksittäistä yritystä tai toimialaa?
 - Miten edistetään vuoropuhelua ja tiedonvaihtoa?
 - Miten tietoa ja omaa asiantuntemusta voidaan hyödyntää riittävästi?
 - Kaavaprosessin yritysvaikutukset vs. kaavan sisällön yritysvaikutukset?
- Uudistuksessa olivat mukana Jyväskylän alueen yrittäjäjyhdistysten YRVA-työryhmän ja Keski-Suomen kauppakamarin palvelu- ja aluerakennevaliokunnan edustajat sekä Jyväskylän kaupungin kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö –palvelualue ja elinkeinoyksikkö.

Uusittu YRVA-malli

Jyväskylän YRVA-toimintamallissa

- Yritysvaikutusten arviointi on osa kaavojen vaikutusten arviointia
- Arvioinnissa tehdään yhteistyötä ja käydään vuoropuhelua elinkeinoelämän kanssa
 - *esimerkiksi Jyväskylän alueen yrittäjäjärjestöjen ja Keski-Suomen kauppakamarin kanssa*
- Arvioinnin laajuus riippuu kaavahankkeesta
 - *arvioinnin resursseja kohdistetaan hankkeisiin, joissa vaikutukset ovat merkittäviä*
- Vaikutusten arvioinnissa käytetään perustietoja yritystoiminnasta

Uusiin toimintatapoihin kuuluu mm. päätöksen valmistelijoiden osaamisen tukeminen, arviointiin tarvittavien lähtötietojen parantaminen, vuorovaikutuksen kehittäminen sekä yrittäjäyhdistysten ja kauppakamarin asiantuntemuksen hyödyntäminen entistä laajemmin.

Arvioinnin askeleet

1

TUNNISTUS

Arviointilomakkeen/kysymysten avulla tunnistetaan, onko hankkeella yritysvaikutuksia.

2

TOIMINTATAVAN MÄÄRITTELY

Kaavoitusohjelmassa olevien kaavahankkeet luokitellaan yhdessä elinkeinoelämän kanssa vuosittain pidettävässä tapaamisessa. Luokitus pohjautuu tunnistettuihin vaikutuksiin ja niiden merkittävyyteen ja määrittää, millaisia toimintatapoja vaikutusten arvioinnissa käytetään (askeleet 3-5).

3

LÄHTÖTIEDOT YRITYSTOIMINNASTA

Lähtötiedot tarkentavat yritysvaikutusten merkittävyyttä. Niissä käydään läpi olemassa olevien yritysten ja työpaikkojen määrä sekä toimiala, joihin vaikutukset kohdistuvat. Lisäksi tarvittaessa arvioidaan tulevaa kohdejoukkoa (yritysten/työpaikkojen määrät ja toimialat).

4

ERITYISKYSYMYKSET JA - VAIKUTUKSET

Vaikutusten arvioinnissa kuvataan, mitä vaikutuksia kaavalla on ja mihin vaikutuksiin voidaan kaavoituksen avulla vaikuttaa. Erityiskysymyksiä ja vaikutuksia voi arvioida erillisin selvityksin (esim. kaupallinen selvitys), vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän kanssa (seuraava kohta) tai muulla tavalla (esim. valmistelijan kokemukseen ja lähtötietoihin perustuen).

5

ELINKEINOELÄMÄN EDUSTAJIEN KANNANOTTO

Elinkeinoelämän edustajat tuovat asiantuntemusta erityiskysymyksiin ja ottavat tarvittaessa kantaa arvioinnin riittävyyteen. Kannanotto voi tapahtua lausuntomuodossa tai erikseen järjestettävässä vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän edustajien kanssa.

6

VAIKUTUSTEN KOONTI

Vaikutusten koonti esitetään tyypillisesti kaavaselostuksessa ja siinä käydään läpi, mitä vaikutuksia kaavalla on ja miten vaikutusten arviointi on vaikuttanut lopputulokseen. Vaikutuksia on voitu arvioida myös erillisessä selvityksessä.

Vaikutusten tunnistus

Kuntatason vaikutuksia

- Vaikuttaako kaava alueen työllisyyteen tai elinkeinorakenteeseen?
- Vaikuttaako kaava yritystoiminnan yleisiin toimintamahdollisuuksiin tai toimintaympäristöön Jyväskylän alueella?
- Vaikuttaako kaavaratkaisu tai sen seuraukset kunnan imagoon tai yritysten haluun sijoittua kunnan alueelle?

Yritystason vaikutuksia

- Koskeeko kaava yritysten käytössä olevia alueita?
- Vaikuttaako kaava yritysten saavutettavuuteen tai logistiisiin yhteyksiin?
- Vaikuttaako kaava yritystoiminnan aloittamiseen, laajentamiseen tai jatkamiseen?
- Kohdistuvatko vaikutukset ensisijaisesti tiedossa olevaan yritysjoukkoon?
- Kohdistuvatko vaikutukset ensisijaisesti toistaiseksi tuntemattomaan yritysjoukkoon tai yritystoimintaan?
- Sisältyykö kaavaan aiemmista käytännöistä poikkeavaa sääntelyä, joka lisää yritysten kustannuksia tai hallinnollista taakkaa?

Suomen Yrittäjien arviointilomaketta mukailen

Monilla kaavoilla on
yritysvaikutuksia – ainakin välillisiä.

Seuraavassa vaiheessa on tärkeää
tunnistaa, kuinka merkittäviä
vaikutukset ovat ja millä tavalla
kaavoituksella voidaan näihin
vaikuttaa.

Erityyppisiä vaikutuksia

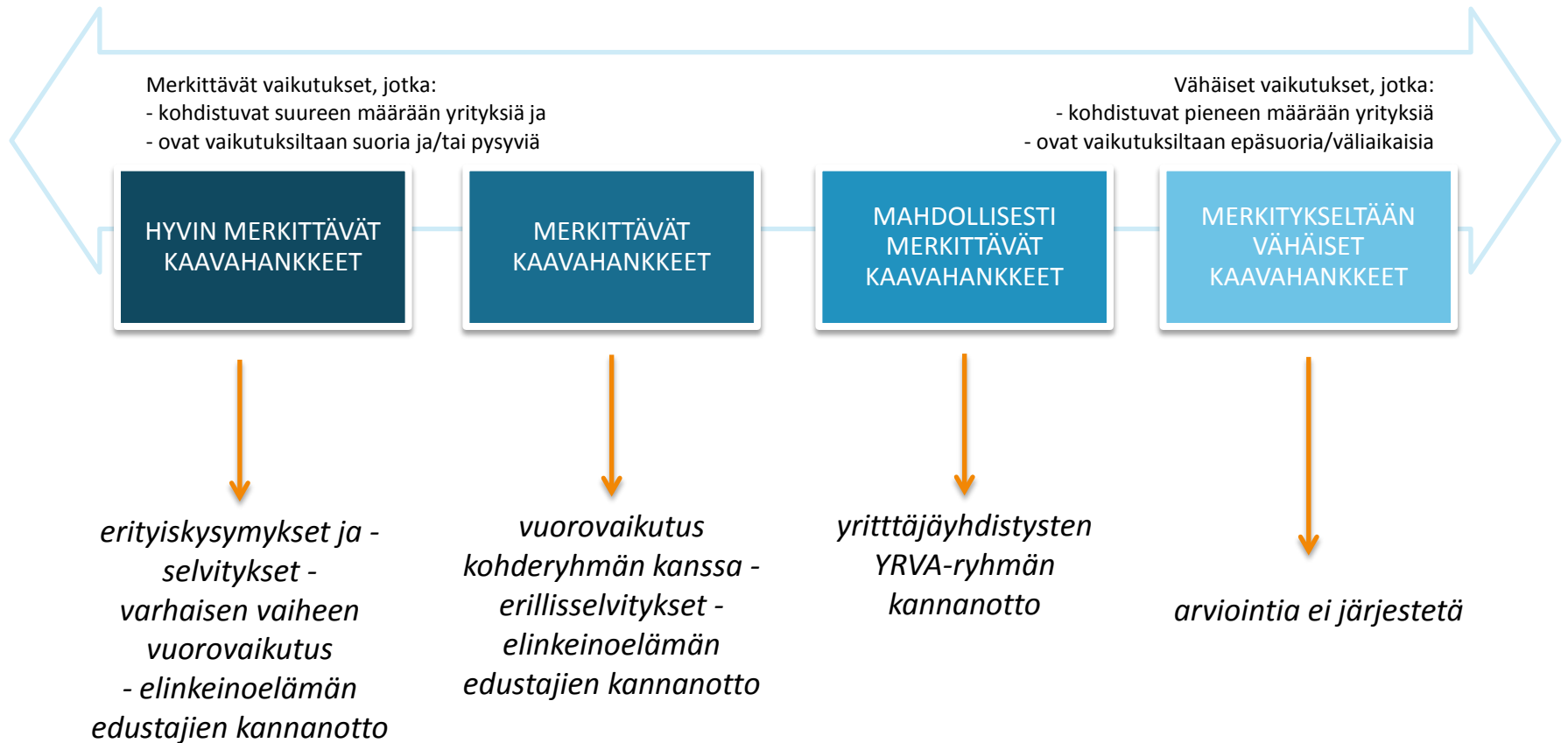
suorat	–	epäsuorat
Päätöksellä on suoria ja tunnistettavia vaikutuksia yritystoimintaan.		Päätös ei fokusoidu suoraan yritystoimintaan, vaikutuksia ei voi jälkikäteenkään osoittaa.
yleiset	–	yksittäiset
Koskee suurta joukkoa yrityksiä, vaikuttavat yritysten yleisiin toimintaedellytyksiin tai kaupungin imagoon		Koskee vain pientä joukkoa yrityksiä
pysyvät	–	väliaikaiset
Vaikutus kohdistuu yrityksiin pysyvästi tai hyvin pitkän aikaa		Vaikutukset ovat lyhytaikaisia ja ohimeneviä
myönteiset	–	kielteiset
Vähentää yritysten kustannuksia, parantaa yritysten toiminta-edellytyksiä, kasvattaa yritysten asiakasvirtoja, monipuolistaa elinkeinorakennetta		Lisää yritysten kustannuksia, vaikeuttaa nykyisten tai uusien yritysten toimintaedellytyksiä ja saavutettavuutta, pienentää yrityksen asiakasvirtaa

Suorat, yleiset ja pysyvät vaikutukset ovat merkittävämpiä, kuin *epäsuorat, yksittäiset ja väliaikaiset*.

Yksittäisiä yrityksiä koskevat päätökset voivat olla yrityksen kannalta hyvinkin merkittäviä, vaikka niillä kokonaisuuden kannalta ei ole suurta merkitystä.

Vaikutusten merkittävyyden ja arvioinnin kannalta otetaan huomioon myös se, mitkä vaikutukset ovat kaavalla ratkaistavissa.

Erilaiset kaavahankkeet

Merkittävät vaikutukset, jotka:

- kohdistuvat suureen määrään yrityksiä ja
- ovat vaikutuksiltaan suoria ja/tai pysyviä

Vähäiset vaikutukset, jotka:

- kohdistuvat pieneen määrään yrityksiä
- ovat vaikutuksiltaan epäsuoria/väliaikaisia

**HYVIN MERKITTÄVÄT
KAAVAHANKKEET**

**MERKITTÄVÄT
KAAVAHANKKEET**

**MAHDOLLISESTI
MERKITTÄVÄT
KAAVAHANKKEET**

**MERKITYKSELTÄÄN
VÄHÄISET
KAAVAHANKKEET**

V A I K U T U S T E N O M I N A I S P I I R T E E T

Laaja-alaisia ja merkittäviä yritysvaikutuksia, joiden ohjaamiseksi haluttuun suuntaan tarvitaan elinkeinoelämän näkemystä.

Merkittäviä yritysvaikutuksia. Hankkeen tavoitteet on tyypillisesti määritetty alueen toimijoiden kanssa.

Rajattuja yritysvaikutuksia, jotka voivat olla kielteisiä tai niillä voi olla omassa kontekstissaan merkittäviä epäsuoria vaikutuksia.

Yritysvaikutukset ovat vähäisiä, epäsuoria tai niitä ei ole lainkaan.

K A A V A H A N K K E I D E N L U O N N E

Uusien laajojen työpaikka-alueiden kaavoitus; isot yleiskaavat, jotka koskevat työpaikka-alueita tai vaikuttavat merkittävästi niiden saavutettavuuteen/ muuhun toimintaympäristöön.

Olemassa olevien työpaikka-alueiden laajat kaavamuuos-hankkeet; merkittävät kaupalliset hankkeet.

Pientä aluetta koskevat kaava(muutos)hankkeet, joiden vaikutukset ovat epävarmoja. Kaavat, joiden vaikutukset paikallisessa mittakaavassa voivat olla merkittävät.

Pientä aluetta koskevat kaava(muutos)hankkeet, joilla ei ole vaikutuksia alueen ulkopuolelle.

E S I M E R K K E J Ä K A A V A H A N K K E I S T A

Itäisen Palokärjen asemakaava, Eteläportti-Kauramäen osayleiskaava.

Savelan teollisuusalueen asemakaavamuutos, Seppälän Prismän ja Kauppakeskus Sepän asemakaava, Hippoksen kaava.

Korpilahden uuden päiväkodin kaava, Lyseon kortteli, Korpilahden pappilat, Liinalammenranta.

Maanteiden hallinnolliset muutokset katualueiksi, Nisulan ja Mäki-Matin suojelukaava. Savulahti II.

V A I K U T U S T E N K O H D E J O U K K O

Kohteena on suuri joukko yrityksiä, joista osa voi olla tuntemattomia (sijoittuvat yritykset). Vaikutukset heijastuvat alueen ulkopuolelle ja vaikuttavat koko seudun elinkeinoelämän kehittymiseen.

Kohteena on suuri joukko yrityksiä, joista pääosa tunnistettuja ja jotka sijaitsevat pääosin kaava-alueella.

Suorien vaikutusten kohdejoukko pieni, epäsuoria vaikutuksia voi olla laajempaan joukkoon yrityksiä.

Kohdejoukko on pieni ja mahdolliset vaikutukset ovat epäsuoria.

Merkittävät vaikutukset, jotka:

- kohdistuvat suureen määrään yrityksiä ja
- ovat vaikutuksiltaan suoria ja/tai pysyviä

Vähäiset vaikutukset, jotka:

- kohdistuvat pieneen määrään yrityksiä
- ovat vaikutuksiltaan epäsuoria/väliaikaisia

**HYVIN MERKITTÄVÄT
KAAVAHANKKEET**

**MERKITTÄVÄT
KAAVAHANKKEET**

**MAHDOLLISESTI
MERKITTÄVÄT
KAAVAHANKKEET**

**MERKITYKSELTÄÄN
VÄHÄISET
KAAVAHANKKEET**

A R V I O I N T I T A V A T

Yritysvaikutusten arviointi tehdään vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän kanssa jo valmisteluvaiheessa, esimerkiksi työpajat.

Arviointi toteutetaan kaava-hankeessa. Elinkeinoelämä ottaa kantaa arvioinnin kattavuuteen ja tuo esille mahdollisesti puuttuvat näkökulmat.

Ei erillistä yritysvaikutusten arviointia. Kaavaluonnos tiedoksi yrittäjäjärjestölle ja mahdollinen kannanotto.

Kaavoituskatsauksessa mukana olevat hankkeet on todettu yhdessä elinkeinoelämän kanssa sellaisiksi, joista ei järjestetä arviointia.

K Ä Y T E T T Ä V Ä T T O I M I N T A T A V A T (m m .)

Vuorovaikutus elinkeinoelämän edustajien kanssa ennen kaavaluonnosta. Tietopaketti kohteena olevista yrityksistä/ja työpaikoista. Tarvittaessa sovitaan myös erillisestä kannanotosta.

Lähtötiedot kohteena olevista yrityksistä. Erilliset kaupalliset selvitykset. Neuvottelut/vuorovaikutus alueella olevien yritysten kanssa.

Vaikutusten tunnistus lomakkeen avulla alkuvaiheessa. Tiedotus.

K A U P U N G I N R O O L I

Järjestää arvioinnin, joka tehdään vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän edustajien kanssa. kokoaa ja pyytää siitä tarvittaessa lausunnon.

Kaupunki valmistelee yritysvaikutusten arvioinnin luonnosvaiheessa ja pyytää siitä lausunnon. Vuorovaikutus alueella olevien yritysten kanssa järjestetään osana kaavojen vuorovaikutusta.

Tiedottaa asiasta yrittäjäjärjestöjä ja reagoi mahdolliseen elinkeinoelämän kannanottoon.

E L I N K E I N O E L Ä M Ä Ä E D U S T A V I E N J Ä R J E S T Ö J E N R O O L I

Vuorovaikutteinen arviointi, jossa elinkeinoelämän edustajat tuovat asiantuntemuksensa esille.

Elinkeinoelämän ottavat kantaa arvioinnin kattavuuteen ja nostavat esille mahdollisesti puuttuvia yritysvaikutuksia.

Elinkeinoelämän edustajat ottavat halutessaan kantaa yritysvaikutuksiin.

Vuosikello ja toimintatavat

